

Speciallæge: Politikere må beskytte et sårbart sundhedspersonale

---

4. november 2016 kl. 1:00 | 0 kommentarer [Print](#)

(Foto: Lars Helsinghof/Scanpix)

DEBAT: Vi oplever i dag et komplekst biologisk trusselsbillede, hvor kun teknologien sætter grænser for det mulige. Danske politikere må forholde sig til risikoen for biologiske terrorangreb, og afsætte midler til at sikre sundhedspersonalet. Det skriver Erik Heegaard, tidligere overlæge ved Center for Biosikring og Beredskab.

Altinget: konference

Mandag 15. maj 2017 kl. 09.15-16.00

Det aldrende samfund

*Faldende fødselsrater og længere levetid
- muligheder og udfordringer
fra det private til det offentlige*

Mød bl.a. WHO, PFA, Danica Pension,
Folketinget (DF, LA, S) og
Center for Fremtidforskning

Af Erik Heegaard,

Speciallæge, ph.d., dr.med., forhenværende overlæge ved Center for Biosikring og Beredskab, og fagligt hovedansvarlig for den nuværende danske beredskabsplan overfor kopper.

Historien har givet os mange eksempler på pandemier, der på kort tid har berørt befolkninger og lande på tværs af hele kloden.

Men selvom vi både medicinsk og teknologisk hele tiden dygtiggør os, så viser nyere udbrud som SARS, svineinfluenza og senest Ebola, at vi stadig har store udfordringer med at håndtere de aggressive virussygdomme – ikke mindst fordi vi i dag er indbyggere i den globale landsby.

Dertil kommer, at WHO i efteråret 2015 [offentliggjorde resultaterne](#) fra en uafhængig arbejdsgruppe bestående af globale koppeeksperter. Mere præcist fastslås det heri, at der er en øget sandsynlighed for kunstig (syntetisk) fremstilling af kopper, som ellers blev udryddet for cirka 35 år siden.

FAKTA

Deltag i debatten!

Send en mail til debat@altinget.dk

CITAT

Vi må indstille os på en ny virkelighed, hvor moderne vacciner i en fryser kan have lige så stor sikkerhedspolitisk

betydning som et kampfly på vingerne, når vi skal beskytte det danske samfund og dets borgere.

Erik Heegaard, Speciallæge, ph.d., dr.med., forhenværende overlæge ved Center for Biosikring og Beredskab, og fagligt hovedansvarlig for den nuværende danske beredskabsplan overfor kopper

Fremstillingen af kopper kræver relativt begrænsede kapaciteter, og WHO vurderer, at det kan udføres af en dygtig laborant eller blot en studerende, der arbejder med virus i et relativt enkelt laboratorium. Endnu værre er, at det vurderes at tage i omegnen af bare tre måneder, før man ville kunnet have fremstillet koppevirus syntetisk.

Nedsat beredskab rammer sundhedspersonale

Med vores viden fra WHO – koblet sammen med rapporter om stigende trusler fra blandt andet NATO og EU - forekommer det så meget desto mere foruroligende, at vi i Danmark har været tilbageholdende med investeringer i vacciner til vores biologiske beredskab. Manglende investeringer, der i sidste ende vil ramme det danske sundhedspersonale hårdest.

Desværre forholder det sig i dag nemlig således, at det danske frontlinjepersonale alene har adgang til Statens Serum Instituts gamle koppevaccine. Mere præcist er denne vaccine en såkaldt første generation koppevaccine, som er produceret efter meget utidssvarende standarder og notorisk forårsager en række alvorlige bivirkninger.

Væsentligt i den sammenhæng er imidlertid, at Det Nationale Institut for Kommuners og Regioners Analyse og Forskning (KORA) på opdrag af Sundhedsstyrelsen (SST) [skønner](#), ”at cirka 17 procent af den danske befolkning har en kontraindikation mod SSI-vaccine i et førhændelsesscenarie. Det vil sige i en situation, hvor der ikke er verificeret forekomst af koppesygdom.”

Med andre ord tåler 17 procent af danskerne – herunder 17 procent af det danske frontlinjepersonale – ikke den vaccine, Statens Serum Institut ligger inde med. Derfor har Danmark igennem mere end 30 år reelt undladt at vaccinere relevant frontlinjepersonale forud for et eventuelt udbrud af frygt for vaccinebivirkninger, hvilket efterlader os unødigt sårbare overfor en potent trussel.

National vaccineproduktion bremset

I tillæg kan det nævnes, at den danske stat og den malaysiske virksomhed AJ Biologics har underskrevet en aftale om salg af vaccineproduktionen hos Statens Serum Institut. AJ Biologics er en del af det malaysiske firma AJ Pharma Holding, som igen er en del af det saudiarabiske forretningskonglomerat Aljomaih.

Med denne aftale ophører enhver dansk national vaccineproduktion, og man har ligeledes heller ikke mulighed for at anvende det eksisterende koppevaccinelager i Danmark, idet man med frasalget ikke længere har mulighed for at fylde vaccinen på hætteglas.

Beredskab er traditionelt et offentligt anliggende, men fremadrettet må Danmark i en akut udbrudssituation forlade sig på velvilje fra en udenlandsk privat aktør, hvilket naturligvis er stærkt bekymrende.

Danmark er bagud

Politisk og administrativt ligger Koppeplanen fra 2004 (Operationel plan ved trussel om eller forekomst af koppeudbrud i eller uden for Danmark) under Sundhedsministeriets ressortområde, og det er derfor ministeriet og Sundhedsstyrelsen, der vurderer, om nye koppevacciner skal indgå i det danske beredskabslager.

Dog har ministeriet for indeværende besluttet ikke at supplere vaccinelageret med nye og forbedrede vacciner, hvilket stiller det danske sundhedspersonale i beredskabet væsentlig mere udsat ifm. et koppeudbrud.

Ydermere får denne beslutning Danmark til at gå imod den internationale udvikling på området, idet flere andre lande, som vi traditionelt sammenligner os med – herunder vores allierede USA og Canada – opgraderer deres vaccinelagre og beredskab på baggrund af nye trusselvurderinger, og fordi de gamle koppevacciner ikke er tilstrækkelige.

Nyere vacciner egner sig fortrinligt som supplement til et eksisterende nationalt vaccinelager bestående af de gamle vacciner.

En sådan opgradering giver beredskabspersonale, hjemmeværn, sundhedspersonale, ambulancefolk og politi adgang til en sikker, godkendt (og dermed etisk forsvarlig) og tidssvarende vaccine, ligesom

det samtidigt vil forbedre det aktive beredskab ved en hurtigere responstid.

Beskeden pris for national sikkerhed

En anden væsentlig faktor i denne sammenhæng er naturligvis pris. For hvad koster det, hvis vi vil investere i et medicinsk skjold, der kan beskytte os imod eksempelvis spredning af koppevirus?

Ifølge KORA vil omkostningerne til indkøb af en moderne vaccine med en gunstig bivirkningsprofil, der vil kunne bidrage til at beskytte frontlinjepersonalet (naturligvis alt afhængigt af, hvordan man opgør frontlinjepersonalet), beløbe sig til ca. 34 millioner kroner.

Hermed vil Danmark være i besiddelse af et tidssvarende vaccineberedskab, der kan garantere vaccination af en central del af det danske frontlinjepersonale, som af naturlige årsager vil være den mest udsatte gruppe i samfundet i tilfælde af et biologisk angreb.

Set i forhold til andre investeringer, kan man altså her med en relativt beskeden pose penge yde en væsentlig bedre beskyttelse af den danske befolkning imod det mest frygtede biologiske våben. Men ligeså væsentligt er det, at en sådan investering sandsynligvis vil have en betydelig præventiv effekt på mulige bioterrorangreb.

Man vil således minimere sandsynligheden for et angreb, hvis aktørerne bag forestående angreb på forhånd ved, at et land er i besiddelse af et effektivt medicinsk modtræk.

Danske politikere må tage ansvar

Danske politikere har et uomgængeligt ansvar for at sikre vores sundhedspersonale (herunder ambulancereddere, sygeplejersker og læger samt dele af civilforsvaret m.v.), politi og forsvar – som alle er afgørende for at sikre den danske befolkning og dermed den nationale sikkerhed.

Politikerne må med andre ord afsætte midler til en forsikringspolice, som vi forhåbentlig aldrig får brug for, om end truslen og sandsynligheden i disse år er stigende.

Ligesom det som bekendt er for sent at indkøbe militært isenkram, når først fjenden angriber, så er det også for sent at indkøbe medicinske modforanstaltninger, når epidemien er i udbrud.

Vi må indstille os på en ny virkelighed, hvor moderne vacciner i en fryser kan have lige så stor sikkerhedspolitisk betydning som et kampfly på vingerne, når vi skal beskytte det danske samfund og dets borgere.